

canvas

presenteren

Tussen oorlog en leven & De eeuwige oorlog

Inhoud

Met Rudi Vranckx naar het front	3
Tussen oorlog en leven	5
De eeuwige oorlog	6
Deel 1 : Irak	7
Deel 2 : Somalië	9
Deel 3: Afghanistan	11
Contact	13

Met Rudi Vranckx naar het front

Tussen oorlog en leven op Eén en De eeuwige oorlog op Canvas

Al meer dan dertig jaar brengt Rudi Vranckx verslag en duiding bij grote wereldconflicten. Het afgelopen jaar trok hij naar drie verschillende conflictgebieden: Irak, Somalië en Afghanistan. Hij kwam terug met twee televisiereeksen, ieder met hun eigen insteek, op maat van Eén en Canvas. Daarmee wil hij de Vlaamse kijkers de impact van die oorlogen beter helpen begrijpen én aanvoelen.

Voor het Eén-programma **Tussen oorlog en leven** neemt Rudi elke week twee Boeiende Vlamingen mee naar 'zijn' oorlog. Met Joris Hessels en Dominique Van Malder (*Radio Gaga*) reist hij naar Irak, met actrice Katrien De Ruyscher (*Thuis*) en acteur Geert Van Rangelberg (*Salamander*) naar Somalië, en met Radio 2-presentatrice Cathérine Vandoorne (*De Madammen*) en ondernemer Wouter Torfs naar Afghanistan. Hoe beleven zij de oorlog wanneer ze er voor het eerst van dichtbij mee geconfronteerd worden? Samen met Rudi Vranckx dompelen ze zich onder in de verhalen van gewone mensen in oorlogsomstandigheden. Vanaf maandag 6 januari om 20.40 u. op Eén en VRT NU.

In het Canvas-programma **De eeuwige oorlog** onderzoekt Rudi in dezelfde conflictgebieden waarom er maar geen einde lijkt te komen aan de oorlog. Om dat beter te begrijpen, praat hij met experts en kroongetuigen die de conflicten van nabij hebben meegemaakt. Zij bieden een uniek inzicht in het schijnbaar onoplosbare conflict in hun land. Vanaf donderdag 9 januari om 21.20 u. op Canvas en VRT NU.

Olivier Goris, netmanager Eén en Canvas: *“We durven met deze programma’s de moeilijke thematiek van oorlog en conflict aan te gaan. Dat doen we zeer verbindend met Tussen Oorlog en Leven op Eén en zeer verdiepend met De Eeuwige Oorlog op Canvas. De Eén-kijker reist en voelt mee met Rudi en twee bekende Vlamingen die mensen in oorlog ontmoeten. De Canvas-kijker duikt dieper in de historische context die jammer genoeg zeer hard en pijnlijk is. Perfect complementair dus. En wie wil, bekijkt ze allebei.”*

Beleven en begrijpen

“35 doden bij aanslag op bus in Afghanistan.”

“54 doden bij aanslagen in Irak.”

“12 doden bij zelfmoordaanslag op hotel in Somalië, Al-Shabaab eist verantwoordelijkheid op.”

In deze lukraak bij elkaar gesprokkelde *headlines* gaat het samen over 101 mensen die brutaal uit het leven werden weggerukt. Altijd iemands vader of moeder, altijd iemand zoon of dochter, om Willem Vermandere te parafaseren. Maar staan wij daar na al die jaren nog voldoende bij stil? Het is een vraag waar ook Rudi Vranckx mee worstelt.

Na dertig jaar oorlogsjournalistiek mag hij de frontlinie zijn thuis noemen. Hij ként de mensen van de headlines, de mensen die er leven ... en sterven. Net daarom vindt hij het zo belangrijk om hun realiteit, die van de oorlog, op de juiste manier te laten doordringen tot in de Vlaamse huiskamer? Hoe zorg je ervoor dat de kijker begrijpt wat er gaande is? Hoe laat je de mensen van hier meevoelen met die van ginder?

Met het ambitieuze tweeluik *Tussen oorlog en leven* op Eén en *De eeuwige oorlog* op Canvas gaat Rudi die uitdaging aan. Eén project met twee verschillende televisieprogramma's, in dezelfde week uitgezonden op twee verschillende zenders. **Rudi Vranckx** : "Tien jaar lang al maken we documentaires over wat zich in de wereld afspeelt. Je steekt dan je hoofd én je hart in één programma: je wil dat de kijker zowel voelt als begrijpt. Deze keer splitsen we dat op, waardoor je op Eén nog meer kan beleven, en tegelijk ook meer kan begrijpen op Canvas. Zo vullen beide programma's elkaar aan."

Mik je op het hoofd, of op het hart? In het prestigieuze dubbelluik *Tussen oorlog en leven* en *De eeuwige oorlog* weigert Rudi nog steeds de keuze te maken. Deze keer gaat hij zelfs resoluut voor dubbel zoveel van beide. Want het vergt hoofd én hart, en liefst zo veel mogelijk van elk, om de oorlog te kunnen vatten.

Tussen oorlog en leven is een productie van Warner Bros Belgium voor Eén.
De eeuwige oorlog is een productie van de Vranckx-redactie van Canvas.

Tussen oorlog en leven

Op Eén vanaf maandag 6 januari

In de documentaire reeks *Tussen oorlog en leven* op Eén neemt Rudi Vranckx telkens twee bekende gezichten mee naar oorlogsgebied: Irak, Afghanistan en Somalië. Al meer dan dertig jaar brengt hij het conflict tot in de huiskamer, maar komt het nieuws nog binnen? Raakt het de mensen nog in hun hart?

De verhalen en beelden van oorlog zijn voor Rudi als journalist na al die jaren herkenbaar. Maar hoe kijk je naar diezelfde beelden en verhalen als je ze voor de eerste keer met eigen ogen ziet, als je persoonlijk kennismaat met de mensen die hun leven moeten opbouwen op het puin tussen oorlog en leven? Het wordt niet alleen voor de gasten, maar ook voor Rudi een confronterende reis. Wat doet oorlog met gewone mensen? En hoe komen de verhalen binnen bij twee mensen die nooit eerder van zo dichtbij konden voelen, proeven en ruiken wat er zich afspeelt tussen oorlog en leven?

Rudi Vranckx: *“Zie ik het wel goed, voel ik het wel juist aan? Na dertig jaar oorlogsverslaggeving twijfel ik nog steeds. Raak ik de mensen wel in hun hart? Daarom neem ik twee gasten mee die ik apprecieer. Ik ben benieuwd naar hun blik op mijn oorlog. Om samen op zoek te gaan en de oorlog een gezicht en een stem te geven. Dat is ‘Tussen oorlog en leven’.”*

De gasten zijn televisiemakers **Joris Hessels** en **Dominique Van Malder** (Irak), acteurs **Katrien De Ruyscher** en **Geert Van Rampelberg** (Somalië), en radiopresentatrice **Cathérine Vandoorne** en ondernemer **Wouter Torfs** (Afghanistan).

De eeuwige oorlog

Op Canvas vanaf donderdag 9 januari

In de historische docureeks *De eeuwige oorlog* probeert Rudi Vranckx te begrijpen hoe het komt dat sommige oorlogen steeds opnieuw ontvlammen. Daarom maakt hij een reis door de tijd, naar het moment waarop de oorlogen in Irak, Afghanistan en Somalië in een beslissende plooi kwamen te liggen. Samen met opmerkelijke kroongetuigen en experts, regeringsfunctionarissen, topmilitairen, clanleiders en burgers maakt hij de balans op.

Hoe uiteenlopend de drie conflicten ook zijn, één vaststelling loopt er als een brandend hete rode lijn doorheen: de buitenlandse interventies, vaak zonder enig begrip en respect voor de plaatselijke samenleving, hebben meer kwaad dan goed gedaan.

Om dat beter te begrijpen, vertrekt Rudi telkens van een iconisch moment dat gegrift staat in het collectieve geheugen: 9/11 voor Afghanistan, de val van het standbeeld van Saddam Hoessein in Bagdad en de Amerikaanse landing op Mogadishu Beach in Somalië. Hij gidst de kijker langs experts, kroongetuigen en gewone mensen die de conflicten van nabij hebben meegemaakt. Zij bieden een uniek inzicht in de oorsprong van de 'eeuwige oorlog' in hun land en in de belangenconflicten, spanningen, frustraties, haat- en wraakgevoelens die het vuur steeds weer doen oplaaien.

Het gaat daarbij net zo goed om het verleden als om de toekomst. In Irak kan de tweespalt tussen sjiïeten en soennieten ons bijvoorbeeld helpen de rivaliteit te begrijpen tussen de grootmachten Iran en Saoedi-Arabië. En als er in Afghanistan ooit vrede moet worden gesloten met de taliban, weten we maar beter waar ze voor staan.

"De eeuwige oorlog' is voor mij een 'walk down memory lane' langs de conflicten die ik zelf heb meegemaakt.", zegt Rudi Vranckx. "Wanneer je er middenin staat, blijf je noodgedwongen vaak steken in de nieuwsdynamiek van dag na dag. Nieuws en oorlog, dat is een brij zonder einde. Voor inzicht is er dan weinig tijd. In deze documentaire proberen we de grote lijnen van de geschiedenis bloot te leggen, de dynamiek van het conflict. We zoeken naar de sleutel die het begrijpelijk maakt. Al tien jaar mikken we met ons werk op het exacte snijpunt tussen 'slow journalism' en 'fast history', en deze keer zitten we er exact bovenop."

Deel 1 - De oorlog in Irak

Irak is al generaties lang in oorlogen en conflicten verwickeld. In de jaren '80 was er de oorlog met Iran en daarna volgden twee oorlogen tegen internationale coalities, de burgeroorlog na de omverwerping van Saddam Hoessein en de strijd tegen Al-Qaeda en IS.

“Dit is hét conflict waar ik nu al dertig jaar mee bezig ben. Ik heb het van binnenuit beleefd, en de sleutel tot het begrijpen van deze oorlog stond me al meteen duidelijk voor ogen: de strijd tussen sjiieten en soennieten blijft vaak te onderbelicht. Bovendien was de reis naar Irak in deze reeks ook puur praktisch een logische keuze: de voorbije jaren hebben we veel ervaring opgebouwd over hoe je daar kan functioneren. Daar kon ik het best inschatten hoe je er twee gasten mee naartoe neemt en waar de dunne scheidingslijn ligt tussen oorlog en leven: hoe het alledaagse leven voor de mensen eruit ziet.”

Rudi Vranckx

Tussen oorlog en leven in Irak maandag 6 januari op Eén

Naar het front trekken met twee mensen die nooit eerder in oorlogsgebied waren: dat was ook voor Rudi spannend. Hoe zouden zij de reis beleven? Zou al zijn ervaring voldoende zijn om hen te begeleiden en op te vangen waar nodig? Rudi koos er daarom bewust voor om met zijn eerste gasten, **Joris Hessels** en **Dominique Van Malder**, naar Irak te gaan, het land dat voor hem haast een tweede thuis is geworden na zijn vele bezoeken in de afgelopen decennia.

In de door IS volledig vernielde stad Mosul kent Rudi blindelings de weg. Hij maakte er vrienden voor het leven toen hij honderden muziekinstrumenten die door Vlamingen werden geschonken, persoonlijk ging afgeven aan plaatselijke muzikanten. De littekens van de oorlog zijn er nog vers, maar de ontmoetingen innemend en hartelijk. Een ideale combinatie voor een eerste reis met twee gasten die het sinds *Radio Gaga* gewoon zijn hun hart te openen voor verhalen van anderen.

“Mijn zoon kan shotten in den hof. Hier is spelen voor een gastje van zijn leeftijd: oud ijzer zoeken op een berg puin. Dat ging rechtstreeks naar mijn hart. Hij heeft zijn vader verloren, moet daar plots zijn gezin onderhouden. Die zijn glimlach, zijn ogen. In no time kwam dat binnen. Ik krijg het nog lastig als ik aan hem denk. Die blik zal ik nooit, nooit vergeten.”

Dominique Van Malder

De eeuwige oorlog in Irak donderdag 9 januari op Canvas

2003. Op Firdos Square wankelt het standbeeld van de dictator Saddam Hoessein. Wanneer het uiteindelijk tegen de grond gaat, juicht het volk. Het zijn iconische beelden die in ieders geheugen zijn gegrift.

Maar de volgende jaren raakte de Iraakse maatschappij steeds verder ontwricht. Met de val van de dictator barstte ook het al eeuwenlang etterende conflict tussen de twee geloofsgemeenschappen weer open. Sjiïeten en soennieten staan elkaar naar het leven, het verzet tegen de Amerikaanse bezetter wordt gerecupereerd door religieuze extremisten. Noch de VS noch de democratisch verkozen politici slagen erin de geest weer in de fles te krijgen. Op het puin van Irak heersen eerst Al-Qaeda, en later IS.

17 jaar nadat het standbeeld van Saddam Hoessein tegen de vlakte ging, is het Iraakse volk nog altijd verdeeld. Wie zal er ooit in slagen het weer te verenigen?

“Ik wou dat standbeeld zo graag neerhalen. We hielden van de verhalen over vrijheid. We wilden af van de dictatuur. We wilden een democratisch systeem. Dus nam ik mijn hamer en ging erheen. Tot op de dag van vandaag heb ik spijt van wat ik toen gedaan heb.”

Khadim Sharif Al-Jabouri,

de man die het standbeeld van Saddam Hoessein met zijn sloophamer te lijf ging.

Deel 2 - De oorlog in Somalië

In Somalië woedt al decennia lang een burgeroorlog, sinds president Siad Barre in 1991 de aanval inzette op dissidente clans. De VN-interventie van 1992 ('Restore Hope') bracht weinig hoop, het land viel uiteen en wordt nog altijd geteisterd door geweld en terreur van groeperingen als Al-Shabaab.

"Somalië was de oorlog waar ik per se naartoe wou toen die begon, maar waar ik pas tien jaar later uiteindelijk geraakt ben. Voor mij is dat een oorlog die destijds om de juiste redenen gevoerd leek te worden, maar uiteindelijk de foute uitkomst heeft gekregen. De juiste reden, dat was de hongersnood verhelpen. Maar de oorlog legde al snel de machteloosheid van de Westerse oorlogsvoering bloot. In het centrum van Mogadishu staat de ruïne van een Italiaanse kathedraal, compleet stukgeschoten door de extremisten van Al-Shabaab. Nu zitten er vluchtelingen bij elkaar gehokt. Wie weet raken die ooit nog tot bij ons, in bootjes. Dat vat het allemaal samen."

Rudi Vranckx

Tussen oorlog en leven in Somalië maandag 13 januari op Eén

Al dertig jaar gaat de Somalische bevolking gebukt onder onderdrukking en extremisme. Daarbovenop kampt het Oost-Afrikaanse land met extreme droogtes én overstromingen die het leven op het platteland onmogelijk maken en miljoenen inwoners tot vluchten dwingen.

Het zijn die mensen die **Katrien De Ruyscher** tijdens haar vrijwilligerswerk in asielcentrum Het Parelstrand in Lommel ontmoette. Samen met haar goede vriend **Geert Van Rampelberg** wil ze ontdekken wat deze vluchtelingen precies achterlieten. Katrien en Geert zien een ontreederd land met een machteloos bestuur dat er niet in slaagt de problemen aan te pakken. Het leverde Somalië het weinig te benijden etiket van *failed state* op.

Toch toont Rudi hen hoe oorlog ook een onvoorstelbare kracht en hoop in mensen naar boven kan brengen. Een Somalische kok die naar Engeland vluchtte en weer terugkeerde naar zijn vaderland om daar een restaurant te openen, bijvoorbeeld, ook al werd dat al meermaals door Al-Shabaab gevisieerd.

"Rudi stelt mij de ongelofelijke vraag om naar Somalië te gaan. Ik had nee kunnen zeggen, maar ik heb toegezegd. Naarmate de dag om te vertrekken naderde, sloeg de twijfel toe. En ook de angst. Dat is iets wat ik niet ken: in angst leven."

De twee dagen voor mijn vertrek dacht ik: 'Waarom ga ik daar eigenlijk naartoe?' Ik botste op iets voyeuristisch dat ik bij mezelf detecteerde, maar ook een grote nieuwsgierigheid. Ik hoopte dat het iets zou openen in mijn hoofd, dat ik de wereld opnieuw een klein beetje meer zou begrijpen. Of net nog minder."

Geert Van Rampelberg

De eeuwige oorlog in Somalië donderdag 16 januari op Canvas

1992. Op het strand van Mogadishu komen de Amerikaanse troepen aan wal. Ze zijn er in het kader van de VN-missie *Restore hope* en moeten de rust terugbrengen in een land dat in de greep is van hongersnood en een burgeroorlog.

Maar wat niemand in het Westen lijkt te begrijpen, is dat Somalië geen land is. Het is een verzameling van clans die onderling amper overeenkomen. Belangenconflicten doorkruisen elk gemeenschappelijk belang. Hoe bouw je dan een natie op? Met wie spreek je als je vrede wil? Net zoals Irak en Afghanistan is Somalië het verhaal van een Westerse interventie die met de beste bedoelingen is opgestart, maar meer kwaad dan goed heeft gedaan. En waar dezelfde fout tot tweemaal toe werd gemaakt.

"De milities met hun geweren pakten alles af wat we hadden. We wisten dat als we herkend werden, we ter plekke hadden kunnen worden gedood. Mijn echtgenoot zei me: 'Je kan bij me blijven, niemand zal je vermoorden. Maar je zal moeten toekijken terwijl al je familieleden gedood worden. Je zal huilen.' Ik was zwanger. Dus zei ik: vertrek maar met je clan. Ik blijf hier in Mogadishu."

Abdiya Mohamed Barre, inwonster Mogadishu

"Waarom? Waarom hebben we oorlog gevoerd? Wat na Siad Barre is gekomen, is wel honderd keer erger dan wat ervoor was. Dat vind ik erg, heel erg. Ik heb enorm veel spijt van die oorlog met Barre."

Ali Mahdi Mohammed, clanleider Somalië

Deel 3 - De oorlog in Afghanistan

Ook Afghanistan wordt al tientallen jaren verscheurd door geweld. Van 1979 tot 1989 vocht de Sovjet-Unie er tegen de moedjaheden (islamitische verzetsstrijders), die daarna elkaar bekampten tot de taliban de bovenhand haalde. Na 9/11 vielen de Amerikanen het land in oktober 2001 binnen.

“Ik keek er echt naar uit om terug te keren naar Afghanistan. Toen ik er in 2001 plots naartoe gekatapulteerd werd, was dat land het grote onbekende. Alle kennis die ik al had opgebouwd over extremisme en Al-Qaeda kwam er voor mijn ogen samen. Voor deze twee reeksen wilde ik echt gaan kijken hoe het er vandaag aan toe gaat. Neem nu het probleem van de vrouwenrechten. Ten tijde van de invasie werden die vaak opgevoerd als een van de redenen waarom de oorlog gevoerd werd: tegen extremisme en onverdraagzaamheid. De boerka werd een symbool van repressie en onderdrukking. Nu lijken de vrouwenrechten alweer vergeten. Voor mij is dit een moment om in de spiegel te kijken: hoe voeren wij eigenlijk oorlog?”

Rudi Vranckx

Tussen oorlog en leven in Afghanistan maandag 20 januari op Eén

De taliban mogen intussen dan wel verdreven zijn uit Kabul, ze maken er het dagelijkse leven vandaag nog altijd onveilig. Aanslagen teisteren de Afghaanse hoofdstad. Bovendien heersen de taliban nog steeds over ongeveer de helft van de rest van het land. In dat territorium leggen ze een levenswijze op die de vrouw volledig onderdrukt.

Net dat onrecht maakt **Cathérine Vandoorne**, Radio 2-presentatrice en goede vriendin van Rudi, heel boos. Samen met haar regelmatige studiogast en vriend **Wouter Torfs** wil ze uitzoeken wat de tol van die decennialange oorlog op de Afghaanse bevolking is, en hoe vrouwen omgaan met de vele regels die hen worden opgelegd.

“Ik dacht dat ik heel breeddenkend was. Toch betrapte ik mezelf op vooroordelen toen ik aan een Afghaanse jongeman vroeg waarom hij niet gewoon een theetje ging drinken met een jongedame als eerste date. Hij antwoordde me dat hij geslagen zou worden door zijn vader als hij een vrouw uit haar huis haalde. We denken dat we veel weten, maar eigenlijk kijken we veel te veel vanuit onze eigen blik naar die situatie.”

Cathérine Vandoorne

De eeuwige oorlog in Afghanistan

donderdag 23 januari op Canvas

11 september 2001. Twee vliegtuigen boren zich in de WTC-torens in New York. Voor de Verenigde Staten een nationaal trauma dat de aanzet vormt voor de inval in Afghanistan, waar de taliban Al-Qaeda-leider Osama Bin Laden onderdak hebben gegeven. Het plan was duidelijk: de taliban van de kaart vegen, een nieuwe staatsstructuur installeren en democratie brengen. Het werd de langste oorlog uit de Amerikaanse geschiedenis, langer dan dat andere trauma Vietnam.

Afghanistan was de eerste van de nieuwe oorlogen die dit nieuwe millennium getekend hebben. Op onherbergzaam terrein werd er voor het eerst niet meer gevochten op een klassieke manier, tegen een klassiek leger, maar tegen zogenaamde *non-state actors*. Bovendien speelden er krachten die niemand echt goed kon inschatten, in het Westen althans. De dynamiek die dit conflict tekende, zou verder uitdijen in de conflicten die nog zouden volgen, tot in Irak en Syrië. Afghanistan was een knooppunt tussen de oorlogsvoering van het verleden en die van de toekomst. Maar dat wist in 2001 nog niemand.

Afghanistan is het zoveelste conflict waar de VS en het Westen hun tanden op stukbijten. De positie van de taliban is amper verzwakt. Wie vrede wil in Afghanistan, moet met hen om de tafel. Kunnen we dat, en willen we dat? En wat met de toekomst van de Afghanen zelf?

“Voor je de lont aansteekt, wil je weten hoe groot de knal zal zijn. Toch? Wel, dat wisten we niet. Ik schaam me ervoor, voor mezelf en de Verenigde Staten. We hadden het zo veel beter kunnen aanpakken. Maar we hebben het erg slecht gedaan. Een oorlog beginnen is geweldig makkelijk, maar de grote uitdaging is je doelen verwezenlijken én er weer uit raken. En als je vooraf niet eens echt doelen bepaald hebt, wordt het nog veel moeilijker.”

Richard Armitage, viceminister Buitenlandse Zaken onder Colin Powell

Contact

Tussen oorlog en leven:

Lesley Hernalsteen – communicatieverantwoordelijke Eén

+32 476 68 90 91

+32 2 741 58 45

Lesley.hernalsteen@vrt.be

De eeuwige oorlog:

Anne Stroobants – communicatieverantwoordelijke Canvas, VRT NWS & Sporza

+32 477 41 96 47

+32 2 741 51 63

Anne.stroobants@vrt.be

Voor interviewaanvragen: interviews@vrt.be

Fotomateriaal:

Foto's zijn beschikbaar op het Persportaal van VRT Communicatie : pers.vrt.be

Meer programma-informatie:

VRT Newsrooms : <https://vrt-newsrooms.prezly.com/>